

Ten geleide

Op het gebied van stotteren heeft Nederland een belangrijke onderzoekstraditie. Met name vanuit de academische ziekenhuizen in Utrecht en Nijmegen is innoverend onderzoek verricht, dat internationaal meetelt. Een overzicht van recent Nederlands onderzoek werd gegeven op het symposium "Stotteren: van leerprincipes tot genetische aspecten" dat op 18 juni 1999 ter gelegenheid van het afscheid van Peggy Janssen in Utrecht gehouden werd. Peggy Janssen was sinds 1968 als research psycholoog verbonden aan de afdeling Foniatrie van het Academisch Ziekenhuis Utrecht. Op verschillende terreinen van de stotterproblematiek werd door haar innoverend onderzoek verricht. Haar belangrijkste publicaties werden ter gelegenheid van haar afscheid gebundeld in een feestelijke uitgave (Janssen, 1999). Naast de wetenschappelijke publicaties verschenen er van haar hand ook een aantal klinische publicaties die een belangrijke impact hadden op de klinische zorg voor de stotteraar in Nederland (o.a. Janssen, 1985).

In dit nummer verschijnen enkele van de onderzoeksvoordrachten van het symposium in de vorm van een artikel. Het artikel van Janssen e.a. rapporteert over een onderzoek naar de incidentie van stotteren en spontaan herstel bij zogenaamde high-risk kinderen, dat wil zeggen kinderen die bij aanvang van het onderzoek (nog) niet stotteren, maar van wie de biologische vader en/of moeder stottert. In totaal participeerden 85 kinderen die tot en met de leeftijd van 11-13 jaar gevolgd konden worden aan dit onderzoek. De data uit dit onderzoek leveren belangrijke informatie over de spraak van kinderen vóór, tijdens en ná het ontstaan van stotterend spreken, alsmede de kansen van spontaan herstel.

Het artikel van Wieneke en Janssen richt zich op de spraakmotoriek van stotteraars. Onderzocht wordt in hoeverre er experimentele onderbouwing te vinden is voor de hypothese dat verhoogde variabiliteit in het motorische deel van het spraakproductiesysteem de oorzaak vormt van stotteren. Alhoewel verschillende experimenten deze hypothese ondersteunen, geeft een essentieel experiment een tegenstrijdig resultaat. De auteurs concluderen hieruit dat de verhoogde variabiliteit in de spraakrealisatie derhalve niet als veroorzakende factor gezien moet worden maar als een gevolg van een ander mechanisme.

Het onderzoek van Kraaimaat, Janssen en Baggen richt zich op de relatie tussen stotteren en sociale angst. Dit onderzoek heeft zijn wortels in een oude traditie van onderzoek die al in de jaren zeventig in Utrecht startte, waarin een belangrijke betekenis wordt toegekend aan spreekangst als factor in het ontstaan en instandhouden van stottergedrag. Aangetoond wordt dat bij een substantieel deel van de volwassen stotteraars naast de specifieke stotter- en spreekangst ook sprake is van een meer algemene sociale angst.

Op het symposium werd door Peters een overzicht gegeven van het Nijmeegse stotteronderzoek. Dit onderzoek heeft een traditie opgebouwd op het gebied van spraak-

motorische aspecten van stotteren en internationaal veel bekendheid gekregen. Omdat recentelijk een overzicht van het Nijmeegse onderzoek verscheen als hoofdstuk in het bij uitgeverij Acco verschenen boek "Stotteren: recente inzichten" (Manders, e.a., 1999) werd afgezien van publicatie in dit tijdschrift.

Na de onderzoekartikelen volgt een artikel van Huinck en Peters over recente ontwikkelingen in de terminologie voor het beschrijven van verschillende aspecten van het probleem stotteren, uitgaande van de recentelijk door de WHO voorgestelde nieuwe versie van de ICDH. De traditionele WHO-classificatie gaat uit van het onderscheid tussen 'stoornis', 'beperking' en 'handicap'. Het wetenschappelijk onderzoek van stottergedrag legt een sterk accent op de stoornis-component, en veel minder op de beperkingen ten gevolge van stotteren voor het individu, oftewel de maatschappelijke handicap die stotteren met zich brengt. In de gemoderniseerde WHO classificatie is ook ruimte voor wat de 'zieke' persoon wél kan. Het artikel geeft een uitwerking van deze classificatie voor de 'stoornis' stotteren.

Het nummer wordt afgesloten met een artikel van Bakker die sinds enkele jaren verbonden is aan Southwest Missouri State University en aanvankelijk ook op het eerder genoemde symposium een voordracht zou houden. In dit artikel worden de voor- en nadelen van de traditionele en enkele meer recent ontwikkelde procedures voor het scoren van stotterernst besproken.

H.F.M. Peters
Eindredacteur SSTP

Referenties

- Janssen, P., Gedragstherapie bij stotteren. utrecht: Bohn, Scheltem & Holkema, 1985.
Janssen, P., Stuttering: Inside - Out, a selection of papers by peggy Janssen 1968-1999. Utrecht: Department of Phoniatics, 1999.
Manders, E., Lembrechts, D. en Bastijns, P. (red), Stotteren: recente inzichten. Leuven/Amersfoort: Acco, 1999.